



Европейан съюз

# ОТ ВОЙНАТА ДО МИРА

## ЕВРОПЕЙСКА ПРИКАЗКА

ПРИЕМАНЕ НА НОБЕЛОВАТА НАГРАДА ЗА МИР®, ПРИСЪДЕНА НА  
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Херман ван Ромпюй, председател на Европейския съвет,  
и Жозе Мануел Дурау Барозу, председател на Европейската комисия



ОСЛО, 10 ДЕКЕМВРИ 2012





## Изявление на Херман ван Ромпой, председател на Европейския съвет

*Ваши Величества, Ваши Височества, Госпожи и господа държавни и правителствени ръководители, Госпожи и господа членове на норвежкия Нобелов комитет, Ваши Превъзходителства, Дами и господа,*

Със смирение и благодарност сме застанали заедно тук, за да приемем тази награда от името на Европейския съюз.

Във времена на несигурност този ден напомня на хората в цяла Европа и по света основната цел на Съюза: да развива братството между европейските народи – сега и в бъдеще.

За това работим днес.

Поколения преди нас са работили за това.

И поколения след нас ще продължат.

Тук, в Осло, искам да отдам почит на всички европейци, които мечтаха за континент, който е в мир със самия себе си, и на онези, които ден след ден превръщат тази мечта в реалност.

Тази награда принадлежи на тях.

Войната е стара колкото Европа. Нашият континент носи белезите от копия и мечове, топове и оръдия, окопи, танкове и какво ли още не.

Трагедията на всичко това е отразена в думите на Херодот, изречени преди 25 века: „В мирно време синовете погребват бащите си, във война – бащите погребват синовете си“.

И все пак ... след две ужасни войни, които погълнаха континента, а с него и целия свят, .... най-накрая в Европа се установи траен мир .

В онези мрачни дни градовете на Европа бяха в руини, а в сърцата на мнозина все още бушуваха скръб и гняв. И колко трудно изглеждаше тогава, както отбелязва Уинстън Чърчил, „да си възвърнеш простите радости и надежди, заради които животът си струва.“

Като дете, родено в Белгия точно след войната, знам историите от първа ръка.

Баба ми говореше за Великата война.

През 1940 г. баща ми – едва седемнайсетгодишен – е трябвало да копае собствения си гроб. Той се спасява, иначе нямаше да съм днес тук.

Така че основателите на обединена Европа правят много смел залог, когато си казват, че могат да сложат край на този безкраен кръговрат на насилието, да спрат логиката на отмъщението и заедно да построят по-светло бъдеще. Каква сила на въображението!



4

Разбира се, мирът е можел да дойде в Европа и без Съюза. Може би. Никога няма да разберем. Но мирът никога нямаше да бъде със същото качество. Траен мир, не ледено прекратяване на огъня.

Лично за мен това, което прави мира в Европа толкова особен, е помирението.

В политиката, както и в живота, помирението е най-трудното нещо. То е отвъд прошката и забравата или простото обръщане на страницата.

Като си помисли човек през какво са минали Франция и Германия ... И все пак правят първата крачка – подписват договор за приятелство... Всеки път когато чуя думите *Freundschafts, Amitié*, се вълнувам. Това са думи, които се казват насаме, не думи, които се употребяват в договори между народи. Но волята да не се позволи на историята да се повтаря, да се направи нещо изцяло ново е била толкова силна, че е трябвало да се намерят и нови думи.

За хората Европа е била едно обещание, Европа е означавала надежда.

Когато Конрад Аденауер идва в Париж през 1951 г., за да сключи Договора за въглища и стомана, една вечер в хотела го очаква подарък. Това е военен медал, *une Croix de Guerre*, принадлежал на френски войник, чиято дъщеря – млада студентка по това време – подарява медала на канцлера, пояснявайки в кратка бележка, че прави това като израз на помирение и надежда.

“ За хората Европа е била едно обещание, Европа е означавала надежда. ”

Пред очите ми са други разтърсващи картини –

Лидерите на шест държави, събрали се в Рим, *città eterna*, вечния град, за да отворят вратите пред новото бъдеще.

Вили Брант, коленичил във Варшава.

Гданските пристанищни работници на портала на корабостроителницата.

Митеран и Кол ръка за ръка.

Два милиона души, свързващи през 1989 г. в човешка верига Талин и Вилнюс през Рига.

Тези мигове изцелиха Европа.

Но символичните жестове сами по себе си не могат да бетонират мира.

И ето тук излиза на сцената „тайното оръжие“ на Европейския съюз, а то е един безподобен метод за обвързване на нашите интереси толкова тясно, че войната да стане практически невъзможна. Чрез непрекъснати преговори, по все повече теми и между все повече държави. Златното правило на Жан Моне гласи: „По-добре да се караме около масата за преговори, отколкото на бойното поле“. („Mieux vaut se disputer autour d'une table que sur un champ de bataille.“)

Ако трябва да го обясня на Алфред Нобел, бих казал: не просто един мирен конгрес, а постоянна мирна конференция!

Признавам, че някои аспекти са озадачаващи, и то не само за външни хора.

Министри на държави, които нямат излаз на море, страстно обсъждат квоти за улов на риба.

Или европарламентаристи от скандинавските страни разискват цената на зехтина.

Съюзът е довел изкуството на компромиса до съвършенство. Няма нищо драматично в победите или пораженията, важното е всички държави да излязат победителки от преговорите. И за постигането на това традиционната отегчителна политика е пренебрежимо малка цена...

*Дами и господа,*

Планът сработи!

Мирът сега е нещо, което се разбира от само себе си.

Войната се превърна в нещо немислимо.

И все пак „немислимо“ не означава „невъзможно“.

Именно затова сме се събрали днес тук.

Европа трябва да удържи обещанието си за мир.

Вярвам, че това все още е крайната цел на Съюза.

“ Мирът сега е нещо, което се разбира от само себе си. Войната се превърна в нещо немислимо. Европа трябва да удържи обещанието си за мир. ”



Но Европа вече не може да разчита само на това обещание, за да вдъхновява гражданите. В известен смисъл е добре, че военновременните спомени избледняват.

Дори и ако това не е все още така навсякъде.

Съветската власт над Източна Европа приключи едва преди две десетилетия.

Скоро след това на Балканите имаше ужасяващи кланета. Децата, родени по времето на събитията в Сребреница, догодина ще навършат едва осемнадесет години.

Но те вече имат малки братя и сестри, които са родени след войната, и това е първото истинско следвоенно поколение на Европа. То трябва да остане такова.

*Госпожи и господа президенти и министър-председатели, Ваши Превъзходительства,*

Където бушуваше война, сега цари мир. Но пред нас стои друга историческа задача: да съхраним мира там, където го има. В края на краищата историята не е роман, книга, която можеш да затвориш след щастливия край. Ние оставаме изцяло отговорни за това, което предстои.

И това не би могло да бъде по-ясно от днес, когато сме поразени от най-тежката икономическа криза от две поколения насам, която причинява тежки страдания на народите ни и поставя на изпитание политическата спойка на нашия Съюз.

6

Родители, които се борят да свържат двата края, наскоро уволнени работници, студенти, които се страхуват, че колкото и упорито да се стараят, няма да получат това първо работно място... Когато тези хора мислят за Европа, мирът не е първото нещо, което им идва наум...



“ Ich bin ein Europäer.  
Je suis fier d’être européen.  
Горд съм, че съм европейец. ”

Когато благополучието и заетостта – упованията на нашето общество – изглеждат заплашени, е нормално сърцата да изстинат, хоризонтът на интересите да се стесни, дори да се появят отдавна забравени пукнатини и стереотипи. Някои могат да поставят под съмнение не само съвместните решения, а дори самия факт, че решаваме съвместно.

И въпреки че не трябва да бъдем крайни в преценките си, защото дори подобно напрежение не може да ни върне обратно в мрачното минало, все пак изпитанието, пред което е изправена Европа в момента, е съвсем реално.

Или, ако се позова на думите на Ейбрахам Линкълн, казани по повод на друго изпитание, засягащо цял континент, това, което се оценява днес, е „дали този Съюз, или който и да е Съюз, замислен и създаден по този начин, би могъл да издържи дълго“.

Уверени, че ще успеем, ние даваме отговор с делата си. Полагаме огромни усилия да преодолеем трудностите, да възстановим растежа и работните места.

Разбира се, налице е проста необходимост. Но не е само това, което ни ръководи, а и волята да останем господари на собствената си съдба, също и едно усещане, че сме заедно, и по някакъв начин ... нашепваната от вековете ... идея за самата Европа.

Присъствието на толкова много европейски лидери тук днес подчертава общото ни убеждение, че ще излезем от кризата заедно и по-силни. Достатъчно силни в този свят, за да защитаваме интересите си и да прокараваме ценностите си.

Ние всички работим, за да оставим една по-добра Европа на днешните и утрешните деца. Така че по-късно идващите след нас да могат да се обърнат и да отсъдят, че това поколение, нашето поколение, е съхранило обещанието на Европа.

Днешната младеж живее вече в един нов свят. За нея Европа е ежедневна реалност. И тя не е в ограничението, че „всички сме в една лодка“, а в богатството да можеш свободно да споделяш, да пътуваш и да обменяш. Да споделяш и да оформяш континент, опит, бъдеще.

*Ваши Превъзходителства, дами и господа,*

Нашият континент, възродил се от пепелищата след 1945 г. и обединен през 1989 г., притежава великата способност да се преоткрива. Задача за следващите поколения е да придвижат напред това съвместно приключение. Надявам се, че те ще поемат тази отговорност с гордост. И че ще бъдат в състояние да заявят като нас днес: Ich bin ein Europäer. Je suis fier d’être européen. I am proud to be European. Горд съм, че съм европейец.

## Изявление на Херман ван Ромпой, председател на Европейския съвет

*Ваши Величества, Ваши Превъзходительства, Дами и господа,*

Спиноза казва: „*Pax enim non belli privatio, sed virtus est.*“ – „Мирът не е просто липсата на война, той е добродетел“. И добавя, че мирът е „състояние на духа, предразположение към доброта, доверие и справедливост“.

И действително, истински мир може да съществува само ако хората имат увереност. Ако са в мир с политическата система. Ако са уверени, че се спазват основните им права.

Европейският съюз не се изчерпва с мира между народите. Като политически проект той олицетворява това особено състояние на духа, за което говори Спиноза. Като общност на ценности той въплъщава тази визия за свобода и справедливост.

Живо си спомням 1974 г., когато бях сред тълпите, слизащи по улиците на родния ми Лисабон, в Португалия, за да отпразнуват демократичната революция и свободата. Същото поколение в Испания и Гърция изпита същата радост. По-късно същото беше преживяно в Централна и Източна Европа и в балтийските страни, когато те възстановиха независимостта си. Няколко поколения европейци показаха отново и отново, че изборът им в полза на Европа е и избор в полза на свободата.

Никога няма да забравя Ростропович, който свиреше Бах при падналата берлинска стена. Тази сцена напомня на света, че именно поривът към свобода и демокрация разкъса старите деления и направи възможно новото обединение на континента. Присъединяването към Европейския съюз бе особено важно и за укрепването на демокрацията в нашите страни.

Защото в сърцевината на Европейския съюз стоят човекът и уважението към човешкото достойнство. Защото Европейският съюз дава думата на различията, като в същото време обединява. И така, след обединението Европа можеше да диша с двата си бели дроба, както се изразява Карол Войтила. Европейският съюз стана наш общ дом. „Родина на родините ни“, както го описва Вацлав Хавел.

Нашият Съюз е повече от обединение на държави. Той представлява нов правен ред, който не се основава на равновесие на силите между държавите, а на свободното им съгласие да споделят суверенитет.

От обединяването на ресурси и търговия на въглища и стомана до премахването на вътрешните граници, от шест до, съвсем скоро с присъединяването на Хърватия към семейството, двадесет и осем държави членки – това е забележителният европейски път, който ни води до „все по-тесен Съюз“. И днес един от най-осезаемите символи на нашето единство е в ръцете на всички ни. Това е еврото, валутата на нашия Европейския съюз, която ще отстояваме.

“ Европейският съюз не се изчерпва с мира между народите. Като общност на ценности той въплъщава тази визия за свобода и справедливост. ”





*Ваши Превъзходителства, Дами и господа,*

Мирът не може да почива само на добрата воля на човека. Той трябва да се основава на корпус от закони, на общи интереси и на по-дълбоко чувство за общност на съдбата ни.

Геният на основателите на Съюза е именно в разбирането, че за да се гарантира мир през 20-ти век, нациите трябва да мислят отвъд рамката на националната държава. Както казва Валтер Халщайн, първият председател на Европейската комисия, „Das System der Nationalstaaten hat den wichtigsten Test des 20. Jahrhunderts nicht bestanden.“ – „Системата на суверенните национални държави не издържа най-важния тест на 20-ти век“. И добавя: „А с две световни войни доказа и че е неспособна да съхрани мира“.

Уникалното в европейския проект е съчетаването на легитимността на демократични държави с легитимността на наднационални институции, като Европейската комисия и Съда на Европейския съюз, които защитават общия европейски интерес и общото европейско благо и възплъщават общата ни съдба. И паралелно с Европейския съвет, в който са представени правителствата, през годините развихме уникална транснационална демокрация, чийто символ е директно избираният Европейски парламент.

Нашият градеж на европейското единство не е шедьовър, той е работен обект, който изисква непрекъснати и усърдни грижи. Той не е цел сам по себе си, а средство за постигането на по-високи цели. В много отношения нашият проект е свидетелство за стремежа към световен ред. В който успехът и спечеленото от един не означават болка и загуба за друг. В който спазването на общи норми обслужва универсални ценности.

Ето защо, въпреки несъвършенствата си, Европейският съюз може да бъде и всъщност е мощен извор на вдъхновение за много хора по целия свят. Защото предизвикателствата за един регион на света могат да се различават по мащаб от тези, пред които е изправен друг регион, но не се различават в същността си.

“Нашият градеж на европейското единство не е шедьовър, той е работен обект, който изисква непрекъснати и усърдни грижи. Той не е цел сам по себе си, а средство за постигането на по-високи цели.”

Ние споделяме една планета. Бедността, организираната престъпност, тероризмът, измененията на климата са проблеми, които не признават националните граници. Ние споделяме едни и същи стремежи и универсални ценности, които постепенно намират почва във все повече страни по целия свят. Ние споделяме „l'irréductible humain“ – „ненакърнимата уникалност“ на човешкото същество. Отвъд националности и континенти, ние сме част от човечеството.

Жан Моне завършва мемоарите си със следните думи: „Les nations souveraines du passé ne sont plus le cadre où peuvent se résoudre les problèmes du présent. Et la communauté elle-même n'est qu'une étape vers les formes d'organisation du monde de demain.“ – „Суверенните нации на миналото не са в състояние повече да решават проблемите на настоящето. А [Европейската] общност сама по себе си е само един етап по пътя към формите на организация на бъдещия свят“.

Тази федералистка и космополитна визия е един от най-важните приноси на Европейския съюз към глобалния ред, който се изгражда в момента.

*Ваши Превъзходителства, Дами и господа,*

Конкретният ангажимент на Европейския съюз в света е белязан дълбоко от трагичния опит на нашия континент от крайния национализъм, от войни и абсолютното зло на Холокоста. Вдъхновяван е от стремежа ни да бъде избегнато повтарянето на същите грешки.

Това е залегнало в основите на нашия многостранен подход към глобализация, която трябва да почива на двойния принцип на глобална солидарност и глобална отговорност.

Това убеждение вдъхновява ангажираността ни със съседни страни и международни партньори от Близкия изток до Азия и от Африка до двете Америки.

Това убеждение определя позицията ни срещу смъртното наказание и подкрепата ни за международното правосъдие в лицето на Международния съд и Международния наказателен съд.

То е движещата сила, която ни дава водеща роля в борбата срещу измененията на климата и в борбата за осигуряване на прехрана и енергия.

Това убеждение лежи в основата на политиката ни по отношение на разоръжаването и срещу разпространението на ядрени оръжия.

Като континент, който е преминал през опустошението, за да се превърне в една от най-силните икономики в света, с най-прогресивни социални системи, като най-големия световен донор на помощи, ние носим специална отговорност за милиони нуждаещи се хора. През 21-ви век е просто неприемливо да виждаш родители, които седят безпомощно, докато бебето им умира заради липсата на елементарна медицинска помощ. Майки, които са принудени да вървят пеша цял ден с надеждата да намерят храна или питейна вода. Момичета и момчета, които са лишени от детство, защото са принудени да пораснат преждевременно.

“ Като общност на нации, преодолели войни и борили се с тоталитаризма, винаги ще подкрепяме тези, които се стремят към мир и човешко достойнство. ”

Като общност на нации, преодолели войни и борили се с тоталитаризма, винаги ще подкрепяме тези, които се стремят към мир и човешко достойнство.

И позволете ми да го кажа от този форум днес: сегашната ситуация в Сирия опетнява съвестта на целия свят и международната общност е морално задължена да вземе мерки.

И тъй като днес отбелязваме международния ден на правата на човека, повече от всеки друг ден днес ние сме в мислите си със защитниците на човешките права по целия свят, които рискуват живота си, за да защитават скъпите нам ценности. Няма затворническа стена, която може да заглуши гласа им. Днес ние ги чуваме в тази зала.

Нека си спомним, че миналата година на същия този подиум три жени бяха почетени за ненасилствената им борба за безопасност на жените и за права на жените. Като Съюз, изграден върху основополагащата ценност за равенство между мъжете и жените, залегнала в Договора от Рим от 1957 г., ние всеотдайно защитаваме правата на жените по целия свят и подкрепяме овластяването на жените. Особено скъпи са ни и основните права на най-уязвимите, на тези, които държат бъдещето в ръчичките си – децата на този свят.

Като успешен пример за мирно помирение, основаващо се на икономическа интеграция, ние даваме своя принос за развитието на нови форми на сътрудничество, базиращи се на обмена на идеи, на иновациите и на научните изследвания. Науката и културата са в центъра на европейската откритост, защото те ни обогатяват като индивиди и ни свързват пряко граници.





*Ваши Величества, Ваши Височества, Госпожи и господа държавни и правителствени ръководители, Госпожи и господа членове на норвежкия Нобелов комитет, Ваши Превъзходительства, Дами и господа,*

Смирени и благодарни за присъдената Нобелова награда за мир, споделяме визията си и няма по-подходящо място да направим това от Норвегия – страна, която дава толкова много за каузата на световния мир.

„Омиротворяването на Европа“ беше основната грижа на Алфред Нобел. В една по-ранна версия на завещанието си той дори приравнява това към установяването на международен мир.

Това отеква в първите думи на Декларацията на Шуман, основополагащия документ на Европейския съюз, които гласят: „La paix mondiale“, т.е. „световният мир“, не може да бъде запазен без съзидателни усилия, които са съразмерни на опасностите, които го грозят“.

Посланието ми днес е, че можете да разчитате на нашите усилия в борбата за траен мир, свобода и справедливост в Европа и в света.

През последните шестдесет години европейският проект показва, че е възможно хора и нации да бъдат заедно отвъд границите. Че е възможно да преодолеем различията между „тях“ и „нас“.

Днес, тук, нашата надежда, нашият ангажимент е, че Европейският съюз, заедно с всички мъже и жени с добра воля, ще помогне на света да се обедини.

*Благодаря ви.*





© Европейска Комисията

## Изявление на Херман ван Ромпой, председател на Европейския съвет

През 2012 г. ЕС получи Нобеловата награда за мир заради<sup>®</sup> своето застъпничество по отношение на мира, помирението, демокрацията и човешките права в Европа.

ЕС реши да предостави паричната награда на деца, лишени от възможността да растат в мир, като удвои сумата (930 000 евро) на 2 милиона евро. В резултат на това повече от 28 000 деца досега са се възползвали от четири спешни образователни проекта, избрани през миналата година.

ЕС ще продължи тази инициатива през следващите години като трайно политическо наследство на Нобеловата награда за мир и като целенасочен инструмент за образование в зони на конфликти. През 2013 г. ЕС отново удвои средствата и предостави още 4 млн. евро за съществуващи и нови проекти.



© Европейска Комисията



© Европейска Комисията



© Европейска Комисията

Изявление на Херман ван Ромпой, председател на Европейския съвет



Уебсайт на инициативата на ЕС „Деца на мира“



#EUglobalplayer  
#EUNobel